

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Quomodo unus Angelus alterum cognoscat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ad cognitionem sui ipsius: ergo etiam ad ejus intellectum comparatur ut species intelligibilis in ordine ad cognitionem DEI: non enim minus est in se repræsentare DEUM, quam se ipsam, cum sit imago & similitudo ipsius.

Respondeo; Neutram autoritatem plus evincere, quàm objectivam similitudinem competentem medio cognito; non formalem competentem medio incognito. Ideo etiam S. Thomas non dicit, hanc Angeli cognitionem, quâ DEUM per sua naturalia cognoscit, esse per speciem intelligibilem; sed similem illi, quâ videtur res per speciem ab ea acceptam. quomodo similem? quia imago DEI est in ipsa natura Angeli impressa, & in quantum Angelus ad cognitionem DEI non indiget distinctâ specie. Interim cum hæc ipsa cognitio secundum eundem S. D. sit similior, & magis se tenet cum cognitione speculari: (uti omnis alia similitudo claudicat) est diutius cognitio per speciem intelligibilem, in quantum deficit ab essentiali prædicato ipsius, quod non sit immediata per medium incognitum, sed solum mediata per medium cognitum.

Unde ad argumentum distinguo majorem.

ARTICULUS III.

Quomodo unus Angelus alterum cognoscat?

S U M M A R I A.

1. Angeli se invicem cognoscunt.
2. Angelus per suam substantiam non cognoscit alium Angelum, ut pote sibi dissimilem.
3. Quem nec formaliter nec eminenter in sua substantia continet.
4. Neque cognoscit per substantiam Angeli cogniti.
5. Neque potest ita cognoscere per absolutam potentiam.
6. Sed habet species infusus, quibus possit cognoscere.
7. Cur Angelus DEUM per suam substantiam cognoscat, non item Angelum?
8. Angelus quemlibet alium quidditative & intuitive cognoscit.
9. Diviso comprehensionis in intensivam & extensivam.
10. Angelus inferior superiorem non comprehendit intensivè.
11. Comprehendit tamen extensivè.
12. Solvitur instantia de visione omnium possibilium in DEO.
13. Ex comprehensione intensiva suarum specierum non sequitur intensiva comprehensio superioris Angeli.
14. Locis S. Doct. exponitur de intensiva comprehensione.
15. Superior Angelus intensivè comprehendit inferiores.
16. Illuminatio superioris Angeli non causat intensivam sui comprehensionem in intellectu inferioris.

§. I.

Certiora præmittuntur.

1. Certum sit primò. Quod Angeli se mutuo cognoscant, teste Script. Genes. 18. 16. 6.

Imago & similitudo formalis quâ ut medio incognito objectum attingitur & cognoscitur, est species intelligibilis ipsius, concedo; quâ ut similitudine objectivâ, & in qua tanquam medio cognito attingitur & cognoscitur objectum, nego majorem, & sic distinctâ minore, nego consequentiam. Ideo licet superior Angelus sit perfectior imago & similitudo DEI, non tamen sequitur, quod Angelus inferior DEUM cognoscat per substantiam superioris Angeli, tanquam per speciem intelligibilem.

Ad confirmationem disparitas est, quod essentia Angeli sit objectum primarium seu primò cognitum cognitionis Angelicæ, adeoque non potest repræsentare se ipsam ut medium cognitum, sed incognitum: atqui DEUS respectu intellectus Angelicæ non est objectum primò, sed secundariò cognitum, ideoque ad illum substantia Angeli potius se habet ut speculum, quàm ut species, quemadmodum essentia Divina, licet intellectum videntis actuet per modum speciei intelligibilis, non ideo tamen est species, sed speculum rerum creaturarum.

Ezech. 2. Luc. 11. ex quibus constat, Angelos spirituales quandam republicam & Societatem constituere, sibi mutuo loqui, & in negotiis expediendis assistere, quæ omnia sine mutua cognitione fieri non possunt. Accedit ratio. Angelus quippe est perfectissima pars universi, & suprema intelligentium; congruum ergo est, ut habeat cognitionem totius entis creati, omniumque partium ad universæ naturæ constitutionem concurrentium.

Secundò. Ad perfectionem vitæ humanæ pertinet mutua societas: ergo multò magis ad perfectionem vitæ Angelicæ: sed perfecta societas includit mutuam cognitionem: ergo.

Certum sit secundò. Unum Angelum non posse cognosci ab altero Angelo, per Angeli cognoscentis substantiam, &

Ratio est. Ut Angelus per suam substantiam cognosceret alterum Angelum, deberet esse intelligibilis imago vel similitudo ipsius: sed hæc non est; ergo minor probatur. Non est imago, quia hæc procedere debet ab eo, cujus est imago: atqui substantia unius Angeli non procedit ab alterius substantia. Non etiam est intelligibilis similitudo, quia tamen Angeli conveniant in gradu generico, differunt tamen in gradu specifico; sed quatenus aliqua specie differunt, non habent formalem similitudinem ad invicem: ergo neque Angeli se mutuo per modum formalis similitudinis repræsentare possunt.

Confirmatur. Ut Angelus per suam substantiam cognosceret alterum Angelum, deberet in sua substantia formaliter, vel eminenter continere substantiam alterius Angeli; neque enim aliâ ratione potest esse medium ducens in cognitionem alterius, prout in 1. Tract. de vis. ostendimus:

dimus: sed substantia Angeli cognoscentis formaliter non continet substantiam cogniti, quippe à qua differt in gradu specifico; neque eminenter, quia hoc convenit soli cause totius entis: ergo non potest Angelus per suam substantiam cognoscere alterum Angelum.

4. Certum sit tertio. Non posse cognosci Angelum per substantiam Angeli cogniti tanquam per speciem intelligibilem: quia ad hoc esset necessarium, ut substantia Angeli cogniti intime uniretur cum intellectu Angeli cognoscentis, ut suppono ex dictis de Visione: sed uniri non potest; Unio quippe ista vel esset per identitatem, quo modo essentia Divina unitur cum suo intellectu; vel esset per naturalem colligationem, quo modo substantia Angeli unitur cum suo intellectu; vel per inhaesionem, uti species accidentales intellectui conjunguntur; vel per illapsum intra terminos essentiae, quo modo Divina essentia unitur intellectui Beatorum: sed nullo ex his modis uniri potest, prout examinanti patebit: ergo.

5. Certum sit quarto. Contra Ylambertum, hanc impossibilitatem non tantum esse de ordinaria sed etiam de absoluta potentia: non enim fundatur in illo levi principio, quod aliàs unus Angelus alterum Angelum ipsò invito non posset cognoscere: sed in ipsa intrinseca natura cognitionis & speciei intelligibilis, qua non tantum ordinariam & de facto, sed etiam absolutam implicitantiam probat: unde.

6. Certum sit quinto, Angelum indigere speciebus suae essentiae superadditis & infusis, ut alium Angelum cognoscat: vel enim per substantiam alterutrius, vel per speciem accidentalem cognoscat, non per substantiam, neque Angeli cognoscentis, neque cogniti, ut ostensum est: ergo per speciem accidentalem superadditam, & illam non ab objecto acceptam & emanatam: neque enim Angelus habet virtutem activam in intellectum alterius Angeli, ejusque immutatam: ergo per speciem infusam.

7. Dices. Magis distat substantia Angeli à DEO, quam ab altero Angelo: ergo si potest per suam substantiam DEUM cognoscere, potest & alium Angelum cognoscere per suam substantiam.

Respondeo negando consequentiam, ejusque suppositum; nam ratio, quod Angelus per suam substantiam DEUM cognoscat, est, quia ab ipso emanat, & procedit tanquam effectus intelligibilis, & analogice conveniens in gradu intellectualitatis, quod sufficit ad analogicam rationem imaginis, Angelus verò non procedit ab altero, & ut esset species alterius, deberet esse similitudo non analogica sed univoca ipsius, quia quidditative repraesentaret, quod tamen implicat. His positis superest dubium, sitne hæc cognitio quidditativa, intuitiva, & comprehensiva? De quo sit

§. II.

Asseritur non tantum quidditativa, sed etiam comprehensiva cognitio alterius Angeli.

8. CONCLUSIO I. *Cognitio, qua unus Angelus alium cognoscit, est quidditativa & intuitiva.* S. D. h. c. a. 2. Ratio est: quandocunque

objectum cognoscitur per proprias species per ordinatas ad claritatem & distinctam repraesentationem totius essentiae, ut in se actu existentis, tunc quidditative & intuitive cognoscitur: sed hoc modo quilibet Angelus alterum cognoscit; habet quippe species alterius sibi infusas, quae ipsas essentiam ut substantiam exercitio actualis existentiae clarè atque distinctè repraesentant: ergo.

Maius est dubium, an illa cognitio sit comprehensiva? Ubi videtur distinguendum esse inter comprehensionem intensivam & extensivam. Comprehensiva nempe cognitio absolute est, & dicitur, quia objectum cognoscitur, in quantum est cognoscibile. quod fieri potest dupliciter: primo ut objectum cognoscatur tantà claritate, quanta potest cognosci, ita, ut tanta sit claritas, tamque perfectus modus cognitionis in cognoscente, quanta est claritas, quamque perfectus modus cognoscibilitatis in cognito. Secundo. Ut quantum clarè & distinctè cognoscatur quidquid perfectissimis & quidditatis est in cognito, & modus tunc cognitionis non adaequet modum cognoscibilitatis, quo objectum in se, & à se cognosci potest: primo modo objectum comprehenditur intensive; & secundo modo extensive, quia distinctè cognoscitur componere dissidentes Authorum sententias Thomistarum sententias: Nam Bannez, Schoticenses d. 6. dub. 3. absolute affirmant unum Angelum ab alio comprehensive cognosci. Marcus à Terra. Nazarius q. 56. a. 2. Suarez de Angelis c. 31. absolute negant. Joannes à S. Thoma superiores Angelos ab inferioribus comprehendere vi propriae virtutis intellectualis; contra verò comprehendendi virtute corroboratorum, quoniam inferiores accipiunt ex illuminatione Superiorum Angelorum, cum quo sentit Gonet. h. c. d. 1. a. 2. §. 1. fit igitur.

CONCLUSIO II. *Angelus inferior superius comprehendit (1.) non intensive (2.) sed extensive.* Ita Ylambertus h. c.

Primae partis ratio est primo. Ad intensivam comprehensionem requiritur tam perfecta intellectualitas cognoscentis, quam perfecta est intelligibilitas cogniti; sed Angelus inferior non habet tam perfectam intellectualitatem, quam perfectam intelligibilitatem habet Angelus superior: ergo Angelus inferior intensive non comprehendit superiorem. majorem habet S. D. in 4. d. 49. q. 2. a. 3. dicens. *Tunc dicitur aliquid per cognitionem comprehendere, quando cognitum sit sub actu virtutis cognoscentis, & non excedit ipsam.* Ut comprehendere in rigore est sua cognitio non quare cognoscibilitatem objecti, ita ut tanta sit claritas tamque perfectus modus cognoscendi in cognoscente, quanta claritas & modus cognoscibilitatis est in cognito.

Minor quoque probatur ex eodem S. D. quod in 1. de causis lect. 8. de intelligentia loquens: *Superiora, inquit, cognoscit per modum substantiae suae, inferiori modo, quam res superior sit in se ipsa.* Et ratio est: Tam intellectualitas cognoscentis, quam intelligibilitas cogniti fundatur in immutabilitate, & actualitate: ergo cum Angelus inferior sit minoris; superior perfectioris actualitatis & immaterialitatis, non poterit esse tam perfecta intellectualitas in Angelo inferiori cognoscente, quam

quam perfecta intelligibilitas in Angelo superiori cognita.

Secundò. Si inferior Angelus intensivè comprehendit superiorem, non esset ratio, cur non etiam intensivè comprehenderet species ipsius; sed has non comprehendit intensivè: ergo minor probatur. Angelus superior uti habet species universales, ita & perfectiores, quàm Angelus inferior: ergo Angelus inferior illas intensivè non comprehendit.

11. Secunda pars probatur: ad extensivam comprehensionem sufficit, ut nihil quidditatis sit in re cognita, quod lateat cognoscentem; sed hoc modo Angelus inferior potest cognoscere superiorem; habet quippe speciem quidditativam, quàm simul & Angeli superioris essentiam, & omnia, quæ in ipsa vel formaliter vel eminenter continentur, inveniuntur. Faver Authoritas S. D. in 2. contr. generis. c. 99. dicentis, quòd *intellectus Angeli habet virtutem comprehendendi omnes species & differentias omnes*. Quod cum in inferiori Angelo non possit accipi de comprehensione intensiva Angeli superioris juxta præallegatos textus, solum de extensiva comprehensione potest intelligi.

§. III.

Solvuntur objectiones.

12. Objectiones primò. Illa cognitio est comprehensiva, quàm videtur, quidquid in objecto continetur; sed Angelus inferior sic videt superiorem; aliàs quippe nec quidditativè amplius ipsum cognosceret: ergo etiam comprehensivè illum cognoscit.

Confirmatur. Si quæ creatura videret omnia, quæ formaliter & eminenter continentur in DEO, DEUM, ejusque omnipotentiam etiam intensivè comprehenderet: ergo si Angelus intuitivè cognoscat omnes rationes, quæ sunt formaliter aut eminenter in Angelo superiori, etiam intensivè illum comprehendit.

Respondeo, distinguendo majorem, quàm videtur quidquid in objecto continetur cognitione adæquante cognoscibilitatem objecti, concedo, non adæquante, nego, & pariter distinctà minore nego consequentiam.

Ad confirmationem, nego consequentiam & pariter. Quia si quæ creatura in DEO videret omnia possibilia, ipsamet essentia & omnipotentia Divina esset medium: cognitum repræsentans illa: non autem potest ex se ipsa ostendere omnes effectus, nisi simul se exhibeat cum omni virtute & claritate, quàm in se ipsa habet, prout in Tract. de Vis. dictum. Atqui species inferioris Angeli

repræsentant perfectiones Angeli superioris secundum modum essendi & intelligendi, non quem habet Angelus superior, sed inferior, nec proinde adæquant ipsius cognoscibilitatem.

Objic. secundò. Angelus suas species comprehendit intensivè; ergo etiam intensivè comprehendit speciem repræsentativam Angeli superioris. Atqui species Angeli in esse repræsentativo est ipse Angelus: ergo Angelus inferior etiam intensivè comprehendit Angelum superiorem.

Respondeo distinguendo consequens: ergo Angelus intensivè comprehendit speciem repræsentativam Angeli superioris juxta gradum & proportionem immaterialitatis, quàm habet cum sua essentia, concedo, juxta improportionem, quàm habet cum immaterialitate Angeli superioris, nego, similiter distinguo subsumptum. Species quidditativa Angeli est ipse Angelus, in eodem gradu specifico immaterialitatis, nego, in minori. concedo subsumptum, & nego consequentiam.

Objic. tertid. Angelus inferior non potest comprehendere superiorem, nisi comprehendat etiam species ipsius intelligibiles, sed has non potest comprehendere: ergo nec Angelum superiorem. Major est S. D. q. 16. de malo. a. 8. ubi habet. *Vnusquisque intellectus aliter se habet ad species intelligibiles superioris intellectus, & aliter ad species inferioris intellectus: nam species intelligibiles superioris intellectus sunt universales, & ideo non possunt comprehendere per species intelligibiles inferioris intellectus.*

Respondeo distinguendo minorem. Non potest comprehendere intensivè, concedo, extensivè, nego minorem, & sic distinctò consequente, nego consequentiam. Nec alio sensu loquitur S. D., quàm de comprehensione rigorosè & intensivè accepta.

Sequitur ex dictis primò. Inferiores Angelos à superioribus etiam intensivè comprehendit, quia in modo intelligendi non tantum adæquant, sed excedunt perfectionem inferioris Angeli.

Sequitur secundò. Confortationem & illuminationem superioris Angeli nihil conducere ad conferendam Angelo inferiori intensivam comprehensionem, quia, ut optimè arguit Illustrissimus Reding, illa illuminatio Angeli superioris non communicat inferiori aliquod lumen & claritatem intrinsecam, quàm immutetur ipse connaturalis modus cognoscendi: ergo adhuc cognoscit superiorem Angelum juxta proprium & inferiorem modum cognoscendi, nec proinde intensivè illum comprehendit.

ARTICULUS IV.

Quomodo Angeli cognoscant materialia & singularia?

SUMMARIUM.

1. Angelorum cognitioni subsunt materialia & singularia.
2. Ad quam sufficit species, quàm naturam specificam cognoscunt.
3. Quomodo materialia sint intra proportionatum objectum Angeli?
4. Non sequitur, naturaliter cognosci futura contingentia.
5. Neque species habere infinitam virtutem representandi.

§. I. De-